

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 12/2010
12.2.2010

Asia: Virkasuhteen irtisanominen

Oikaisuvaatimuksen tekijä:

A

Virasto: Yliopisto

Päätös, johon haetaan oikaisua

Yliopiston päätös 27.1.2009, jolla tutkija A:n virkasuhde on irtisanottu päättymään tuotannollisista ja taloudellisista syistä valtion virkamieslain 27 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

Oikaisuvaatimus:

Yliopiston päätös on lainvastaisena kumottava.

A on toiminut yliopiston palveluksessa tutkimustehtävissä 1.9.1982 lukien ja vakituudessa virassa vuodesta 1983 lukien. A:n koulutus on pääosin kauppateieteellinen, lähinnä kansataloustiedettä ja talousmatematiikkaa. A on taloustutkijana Venäjän talouden ja kaupan tutkija. Idän kauppa ja Venäjä liiketoimintaympäristönä on yliopiston painopistealue. A:n virkaan on sisällynyt muun muassa artikkelityyppisten julkaisujen, kongressiesitelmien ja tutkimusten kirjoittamista sekä opetustehtäviä.

A:n työtehtävistä ja toimenkuvasta on ollut erimielisyyksiä aiemmin. Niistä ja A:n työkykyyn liittyvistä epäilyistä johtuen yliopisto irtisanoi A:n virkasuhteen vuonna 2004 virkamiehestä johtuvista syistä. Virkamieslautakunta kumosi irtisanomispäätöksen keväällä 2005. A palasi virkaansa maaliskuussa 2005. A:n tehtäväksi annettiin tieteellisten artikkelitutkimusten kirjoittaminen referoituihin julkaisuihin. A:n palattua vuorotteluvapaan jälkeen virkaansa syksyllä 2007 tehtävän täsmennettiin koskevan erityisesti sellaisia artikkeleita joiden niin sanottu impaktiarvo on suurempi kuin 1. osasto saa edellä mainituista referoiduista kirjoituksista sisäisenä tulonsiirtona noin 1500 euroa kappaleelta. A:n liiketaloudellinen kannattavuus osastolle olisi siten edellyttänyt, että hänen olisi tullut kirjoittaa useita kymmeniä artikkeleita vuodessa, mikä on käytännössä mahdoton määrä. Lähes mahdottomaksi tehtävän teki lisäksi se, että artikkelitutkimukset eivät professori B:n määräyksestä saaneet mitenkään liittyä A:n Tampereen yliopistossa kesken olevaan väitöskirjatyöhön ja siten A:n erityisasiantuntemukseen. Myös vuonna 1998 asetettu virkamatkakielto pysyi voimassa. Kielto oli erityisen ongelmallinen siksi, että tieteellisten julkaisujen tavallisin muoto ja ensimmäinen vaihe on juuri konferenssijulkaisut. Väitöskirja-asiaa koskevan riidan jälkeen A:lle ei enää annettu virkaan kuuluvia opetustehtäviä. A:n työntekoedellytyksiä siten olennaisesti kavennettiin sekä opetuksen että tutkimuksen suhteen, ja A joutui poikkeuksellisen syrjinnän kohteeksi toisessa yliopistossa tekeillä olleen väitöskirjan takia. Saattaakseen väitöskirjatyön loppuun A oli pakotettu jäämään vuodeksi vuorotteluvapaalle syyskuun puolivälissä vuonna 2006. A väitteli Tampereen yliopistossa 25.1.2008. Yliopiston A:n lähin esimies vaati A:lta kirjallista selvitystä siitä, miksi väitöskirjaa ei oltu tehty omaan yliopistoon. Yliopisto irtisanoi A:n yt-neuvotteluiden seurauksena 27.1.2009. Irtisanomispäätöksessä viitataan epämääräisesti virkamiehen tehtävien tai viraston mahdollisuuksien tarjota virkamiehelle tehtäviä suoritettavaksi olennaiseen ja muutoin kuin tilapäiseen vähenemiseen.

A:n käsityksen mukaan hänen irtisanomisensa todelliset syyt ovat olleet henkilökohtaisia. Irtisanomiseen ovat tosiasiaa vaikuttaneet aiempi irtisanomisriita ja sen syyt, väitöskirjakysymys, opetusriita ja niiden johdosta A:han kohdistetut syrjivät toimenpiteet.

Yliopistolla ei ole ollut virkamieslain 27 §:n mukaisia perusteita irtisanoa A:ta. Yliopiston mahdollisuudet tarjota A:lle tehtäviä eivät ole vähentyneet lainkaan, saati olennaisesti ja pysyvästi. Yliopiston asema ei ole tältä osin mitenkään heikentynyt. A:n virkanimikkeen ja virkahistorian mukaisten tehtäväalueiden työ ei ole konkreettisesti vähentynyt olennaisesti eikä pysyvästi. Kyse on vain

siitä, että A:n työtehtäviä ja työntekoaedellytyksiä on perusteettomasti rajoitettu. Idän ja Venäjän kauppa ja talous tulee tutkimusalueena säilymään, samoin metodiopetus.

A:n siirto- ja uudelleenkoulutusmahdollisuuksia ei vakavasti harkittu, eikä niitä tosiasiaassa edes selvitetty. Yt-neuvotteluiden yhteydessä yliopisto ilmoitti ai-noaksi vaihtoehdoksi irtisanomisen. A:n tehtävien siirtämisestä tehtiin muodol-linen siirtoehdotus kauppatieteelliseen tiedekuntaan niin huonoin ehdoin, ettei vastaanottaja voi sitä hyväksyä. Ehdotus oli, että A siirrettäisiin ilman budjet-ti/määrärahasiirtoa. Yliopisto ei tarjonnut A:lle tehtäviä, joihin tämä olisi ollut sijoitettavissa suoraan tai ainakin täydennys-/jatkokoulutuksen kautta. A:n ikä ja suorittamat tutkinnot huomioon ottaen kouluttaminen tai muuntokouluttami-nen eivät olisi olleet laajasti tarpeellisia. Esimerkiksi opetustoimintaa ja Venä-jän kanssa tapahtuvaa cross-border yliopistotoimintaa ajatellen riittävää olisi ollut pedagogian opintojen tai venäjän syventävän kielikoulutuksen suoritta-minen.

Vastine: Yliopisto on vastineessaan todennut muun ohella seuraavaa:

A työskentelee teknillistaloudellisessa tiedekunnassa tuotantotalouden osas-tolla tutkijalla. Hänen osaamisalueitaan ovat komparatiivinen taloustiede, kan-santaloustieteet ja talousmatematiikka tuotantotaloudessa ja kauppatieteissä. Tuotantotalouden osaston venäjäosaamisessa on tapahtunut selkeä muutos eivätkä osaston osaamistarpeet ole samat kuin A:n Venäjään liittyvä osaami-nen. Yliopiston taloustieteiden ja talousmatematiikan opetus ja tutkimus on siirtynyt tuotantotalouden osastolta kauppatieteelliseen tiedekuntaan. Näin ol-len A:n tehtävät teknillistaloudellisessa tiedekunnassa ovat vähentyneet olen-naisesti ja muutoin kuin tilapäisesti.

Kauppatieteellisessä tiedekunnassa kansantaloustieteen opetuksesta vastaa-vat professori C ja tutkijaopettajat D ja E. Tiedekunta pystyy näillä resursseilla tuottamaan tarvittavan opetuksen mukaan lukien talousmatematiikan opetuksen, josta vastaavat tutkijaopettajat F ja G.

Kauppatieteellisessä tiedekunnassa kansantaloustiede on enää sivuaineena. Niin opetuksen kuin varsinkin tutkimuksen osalta pääpaino on siirtynyt strate-giatutkimuksen suuntaan. Vaikka resurssitarve jatkossa muuttuisikin, niin pe-rinteinen kansantaloustieteen osaaminen ei ole juuri sitä osaamista, jota tie-dekunta tarvitsee. Strategiatutkimuksessa myöskään venäjäosaaminen ei ole merkittävässä roolissa. Tiedekunnassa tehtävä Venäjä-yhteistyö on luonteel-taan yhteisten koulutusohjelmien rakentamista. Mahdollinen tutkimusyhteistyö toteutuu siten pääainetasolla, johon kansantaloustiede ei lukeudu.

Yliopisto ei pysty sijoittamaan A:ta hänen ammattitaitoonsa ja kykyynsä näh-den kohtuudella uudelleen tai kouluttamaan uusin tehtäviin. Irtisanomisen kohteena oli yliopistossa A:n lisäksi kolme opetus- ja tutkimushenkilöstöön kuuluvaa henkilöä. Näidenkään henkilöiden kohdalla uudelleensijoittaminen ei valitettavasti onnistunut. Yksi henkilö irtisanottiin ja kaksi valitsi irtisanomis-korvauksen. Työntekijä ei ole myöskään ennen irtisanomista eikä irtisanomis-aikana täyttänyt tehtäviä, joihin A olisi kohtuudella voitu hänen ammattitai-toonsa ja kykyynsä nähden sijoittaa. Yliopisto saa rahoituksen opetusministe-riöltä tulosten mukaan. Merkittävin kriteeri on yliopistossa suoritettut tutkinnot.

Yliopisto jakaa perusrahoituksen vastaavien tulosten mukaan tiedekunnille. Henkilöstön määrä ei ole rahoitusta määräävä tekijä. Tiedekunnat ottavat mielellään vastaan henkilön, jonka osaaminen tukee tiedekunnan tulostavoitteen saavuttamista. A:n toiseen tiedekuntaan siirron edellytyksenä olisi siis se, että hänen osaamistaan pystyttäisiin hyödyntämään.

Vastaselitys:

A on vastaselityksessään todennut muun ohella, että vastineessa mainittu strategiatutkimus on hyvin lähellä kansantaloustiedettä. A:n käsityksen mukaan cum laude –tasolle saakka opetus koostuu osaksi kansantaloustieteestä. A:lla olisi ollut muodollinen pätevyys hallinnollisiin tehtäviin esimerkiksi Venäjän Cross-Border University –järjestelmän piirissä. NORDI:n tutkimustehtävien osalta vaihtoehtoja ei myöskään selvitetty aktiivisesti.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 27 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan virkamiehen tehtävät tai viraston mahdollisuudet tarjota virkamiehelle tehtäviä suoritettaviksi olennaisesti ja muutoin kuin tilapäisesti vähenevät.

Samanaikaisesti saman pykälän 4 momentin mukaan viranomaisella ei kuitenkaan ole oikeutta irtisanoa virkamiestä 1 momentissa säädetystä syystä, jos virkamies voidaan samassa virastossa ammattitaitoonsa ja kykyynsä nähden kohtuudella sijoittaa uudelleen tai kouluttaa uusiin tehtäviin taikka jos virka 5 §:n nojalla siirretään toiseen virastoon.

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Esitetty selvitys

A on ollut yliopiston teknistaloudellisessa tiedekunnassa vakituisessa tutkijan virkasuhteessa 1.2.1983 lukien.

Yliopisto on aiemmin 21.5.2004 irtisanonut tutkija A:n virkasuhteen virkamieslain 25 §:n nojalla erityisen painavista virkamiehestä johtuvista syistä. Päätöksen mukaan irtisanomisperusteena oli tuolloin se, että A ei pysty suorittamaan mitään opetus- tai tutkimustehtäviä yliopistolla ja että hän ei ole suorittanut mitään sijoitusosastoa hyödyttävää työtä moneen vuoteen. Valtion virkamieslautakunta on 28.1.2005 antamallaan päätöksellä nro 10/2005 kumonnut A:n irtisanomista koskevan päätöksen. Virkamieslautakunnan päätöksen peruste-

luissa on todettu muun ohella, että tutkijan työn itsenäisyys ei ole poistanut työnantajan työnjohto- ja valvontaoikeutta tai vastaavaa velvollisuutta. A:n työtehtävistä ja toimenkuvasta on ollut erimielisyyksiä, mutta asiakirjoista ei ilmene, että A:lle olisi annettu tutkimustehtävien suorittamiseksi yksiselitteisiä virkamääräyksiä tai käskyjä, joista hän olisi kieltäytynyt. A:n opetustoimintaa ja opetustaitoihin liittyviä ongelmia ei ole tapahtumakohtaisesti tai muutoin yksityiskohtaisemmin selvitetty. Asiakirjoista ei myöskään ilmene, että asiantilaa olisi työnohjauksella, koulutuksella tai muulla tavalla pyritty parantamaan. A:lle ei ole annettu kirjallista varoitusta tai kirjallisia huomautuksia, joiden perusteella hänellä olisi ollut mahdollisuus muuttaa toimintaansa irtisanomisen välttämiseksi. Näistä syistä virkamieslautakunta on katsonut, ettei yliopistolla ole ollut A:sta johtuvaa erityisen painavaa syytä hänen virkasuhteensa irtisanomiseen.

A on virkamieslautakunnan päätöksen jälkeen palannut virkaansa vuoden 2005 maalikuussa. A sai oman selvityksensä mukaan tehtäväkseen kirjoittaa artikkeleita kansainvälisiin tieteellisiin julkaisuihin. Opetustehtäviä hänelle ei enää annettu. A:n tehtävistä on hänen esittämiensä asiakirjojen perusteella ollut yliopiston ja A:n välillä ristiriitoja. Ristiriitoja on aiheuttanut myös A:n toiselle yliopistolle tekemä väitöskirjatyö. A on väitellyt Tampereen yliopistosta 25.1.2008. Hän on ollut vuorotteluvapaalla tutkijan virastaan ajalla 15.9.2006 - 8.9.2007.

Yliopiston 27.11.2008 päiväämän yt-neuvotteluita varten laatiman esityksen mukaan yliopisto on esittänyt A:n virkasuhdetta yt-neuvotteluiden kohteeksi. A:n tehtävään ei sisälly opetusta eikä tehtävä kuulu mihinkään tutkimusryhmään tai tutkimusprojektiin.

Yt-neuvottelujen yhteydessä A:n kanssa käydystä henkilökohtaisesta keskustelusta kirjatun 10.12.2008 päivätyn muistion mukaan tuotantotalouden venäjäosaamisessa on tapahtunut selkeä muutos, eivätkä osaston osaamistarpeet ole samat kuin A:n Venäjään liittyvä osaaminen. Yliopiston taloustieteiden ja talousmatematiikan opetus on siirtynyt tuotantotalouden osastolta kauppatieteelliseen tiedekuntaan. Näin ollen tutkijan tehtävät ovat teknistaloudellisessa tiedekunnassa vähentyneet olennaisesti. Tilaisuudessa sovittiin, että hallintojohtaja H selvittää kauppatieteellisen tiedekunnan mahdollisuudet tarjota A:lle hänen osaamistaan vastaavia tehtäviä.

Oikeudellinen arviointi

Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Yliopiston päätöksessä 27.1.2009 ainoastaan viitataan valtion virkamieslain 27 §:n 1 momentin 2 kohtaan, mutta siitä ei ilmene tarkemmin, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Pelkkä viittaaminen päätöksenteon perusteena olevaan lainkohtaan ei ole hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaisen perusteluvollisuuden kannalta riittävää. Päätös ei siten ole hallintolain 45 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla perusteltu.

Yliopisto on virkamieslautakunnalle antamassaan vastineessa todennut, että tuotantotalouden osaston venäjäosaamisessa on tapahtunut selkeä muutos, eivätkä osaston osaamistarpeet ole samat kuin A:n Venäjään liittyvä osaaminen. Edelleen yliopiston selvityksen mukaan taloustieteiden ja talousmatematiikan opetus ja tutkimus on siirtynyt tuotantotalouden osastolta kauppatieteel-

liseen tiedekuntaan, mistä syystä A:n tehtävät ovat vähentyneet olennaisesti ja muutoin kuin tilapäisesti.

Yliopisto ei ole esittänyt tarkempaa selvitystä A:n tehtävistä. A:n toimenkuvasta ja työtehtävistä on ollut erimielisyyksiä jo A:n aiemman oikaisuvaatimuksen käsittelemisen aikaan. A:n oman selvityksen mukaan hänelle on, sen jälkeen kun virkamieslautakunta kumosi yliopiston aiemmin 21.5.2004 tekemän irtisanomispäätöksen, annettu tehtäväksi ainoastaan artikkelien kirjoittaminen kansainvälisiin julkaisuihin. Yliopisto ei ole selvittänyt sitä, mistä syystä nämä tehtävät ovat mahdollisesti vähentyneet. Yliopisto ei ole selvittänyt myöskään sitä, milloin taloustieteiden ja talousmatematiikan opetus ja tutkimus on siirtynyt kauppatieteelliseen tiedekuntaan, ja minkälaisia henkilö- ja tehtäväjärjestelyjä kyseinen siirto on mahdollisesti aiheuttanut. A:n tehtäviin ei ole 27.11.2008 päivätyen esityksen mukaan joka tapauksessa sisältynyt lainkaan opetustehtäviä. Edelleen yliopisto ei ole myöskään tarkemmin selvittänyt tuotantotalouden osaston venäjäosaamisessa tapahtunutta muutosta ja sitä, miten muutos on käytännössä vaikuttanut A:n tehtäviin. A:n kanssa käydystä henkilökohtaisesta keskustelusta laaditun muistion mukaan yliopisto selvittää kauppatieteellisen tiedekunnan mahdollisuudet tarjota A:lle hänen osaamistaan vastaavia tehtäviä, mistä ei ole kuitenkaan esitetty virkamieslautakunnalle tarkempaa selvitystä.

Yliopiston esittämät irtisanomisperusteet ovat liittyneet A:n suorittamien tutkintojen mukaiseen osaamistarpeeseen, eikä yliopisto ole selvittänyt sitä, ovatko A:n virkaan kuuluvat tehtävät vähentyneet virkamieslain 27 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun tavoin.

Yliopisto ei ole edellä todetut seikat huomioiden huolehtinut asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hallintolain 31 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla, eikä A:n irtisanomiselle ole osoitettu olleen virkamieslain 27 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisia perusteita.

Päätös

Virkamieslautakunta hyväksyy oikaisuvaatimuksen ja kumoaa yliopiston päätöksen 27.1.2009.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion virkamieslaki 27 § 1 mom. 2 kohta ja 66 § 1 mom.
Hallintolaki 33 § 1 mom. ja 45 § 1 mom.

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Elina Ranz

Virkamieslautakunnan päätös oli lopputulokseen nähden yksimielinen ja sen tekemiseen osallistuivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Paanetoja, Äijälä, Isomäki, A. Nieminen, M. Nieminen, Keturi ja varajäsen Janas. Päätöksen perustelujen osalta suoritettiin äänestys, jossa vähemmistön muodostivat jäsenet Äijälä ja Isomäki.

Vähemmistön äänestyslausuma on liitteenä.

Päätöksen perustelujen osalta eri mieltä olleiden jäsenten Isomäen ja Äijälän äänestyslausuma

Lopputuloksen osalta olemme samaa mieltä kuin enemmistö. Päätöksen perustelemisen osalta katsomme, ettei siitä tule lausua, koska siihen ei ole vedottu.